

ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΕΚΔΟΤΗΣ Α. ΡΑΛΛΗΣ & ΣΙΑ

Γραφία Εδρίτσου 6

ΕΤΟΣ Γ' ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 4

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1926

ΣΚΕΝΤΕΡΜΠΕΗΣ
ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ
Μ. ΦΛΗΝΤΑΣ
ΚΑΙΣ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ
ΝΙΚΟΣ ΒΕΡΓΩΤΗΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ
ΛΙΝΟΣ ΚΑΡΖΗΣ
Β. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΤΗΣ
ΜΙΧ. Γ. ΠΕΤΡΙΑΝΣ

Ταχυτικοί συντάκτες:
Α. ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ
ΣΠ. ΚΑΜΗΛΕΡΗΣ
ΑΔΕΞΑΣ

ΤΟ ΦΥΛΛΟ ΔΡΑΧ. 3

ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

ΜΗΝΙΑΙΟ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

ΕΤΟΣ Γ'. ΑΡ. ΦΥΛΛΟΥ 4

ΑΘΗΝΑ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 1926

κντθ. 417/1926.

— ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ —

(Συνέχεια από τὸ προηγούμενο)

Ἀυτὰ ἐνόμισα πὼς εἶχα νὰ πῶ γιὰ τὸν κ. Ψυχάρη, τὸ λόγιον περιβάλλον ἀπ' ὅπου ἐβγήκε, τὴ νοοτροπία του καὶ τὸν τρόπο, πὸν ἐγλωσσολόγησε. Καὶ γιὰ νὰ τὰ τοσώσω λέω, πὼς μοῦ φαίνεται τὸ ἔργο του καὶ στέκει στὸ ἀκόλουθο. Ὁ κ. Ψυχάρης ἐξέτασε τὴ νεοελληνική, αὐτὴ πὸν λέγεται δημοικὴ, μιλάζοντιας αὐτὸς πρῶτος καθαρὰ τοῦ Κοιτισμοῦ καὶ τοῦ λογιωτατισμοῦ τὰ μέτρα.

Ἄλλὰ τώρα πιά μοῦ ἔρχεται νὰ ἐξετάσω ἕνα βαθύτερο ζήτημα. Πὼς δηλ. οἱ κ.κ. Ψυχάρης καὶ Χαϊζιδάκης εἶναι κάποια δημιουργήματα ἀπὸ ἕνα λόγιον περιβάλλον, πὸν ἐσυνέχισε τὴν παράδοση τοῦ Ἀλεξανδρινισμοῦ, πὸν πέρασε κ' ἀπὸ τὸ μεσαίωνα ὡς σὺς μέρες μας, αὐτὸ μοῦ φαίνεται πὼς εἶναι εἰς αὐτὸ δευτερότερο ζήτημα, ἀλλὰ τὸ περιβάλλον καθ'αυτὸ ποῦ ἦταν ἢ πὼς ἐγεννήθηκε καὶ ποιά εἶναι ἡ ἀληθινότητά του, αὐτὸ μοῦ φαίνεται πολὺ σοβαρότερο. Θὰ ἦταν βεβαία ἄκαιρο νὰ πιάσω καὶ νὰ περάσω ὅλον τὸν ἱστορικὸ δρόμον τῆς φυλῆς, ἢ καλύτερα ἐπειδὴ ἱστορικὰ θεωρεῖται πιά ἡ ἐθνικὴ καὶ πολιτικὴ κ' ἐμπορικὴ καὶ γενικὰ ἡ ἐξωτερικὴ ἱστορία ἐνὸς λαοῦ μὲ τὴν ἐξωτερικὴ δηλ. ἐμφάνισή του οἰς πολιτικὰς του καὶ τὶς ἄλλες σχέσεις, καταστάσεις καὶ περιστάσεις καὶ στὰ ἐξωτερικὰ περιστατικὰ του, γι' αὐτὸ καλύτερα θὰ ἐπροτιμοῦσα νὰλλάξω ἕναρ τέτιον ὄρον, πὸν δὲ λέει παρὰ ὅλων διόλου διαφορετικὰ πρᾶγματα ἀπ' ἐκεῖνα, πὸν ἐνοῶ. Κι' ἀντὶ νὰ πῶ ἱστορικὸν δρόμον, λέω, τὸ βιολογικὸν ζετύλιγμα τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, πιστεύοντας πὼς λέω κάπως σωστότερα τὸ νόημά μου. Ἔτσι ἀφήνω ὡς ἱστορικὸν κ' ὡς πέρα καὶ πέρα περιστατικὸν τὸ ξεφανέρισμα τοῦ λόγιου περιβάλλοντος, πὸν δὲν ἐστάθη αὐτογέννητο

κι' αυτοφανέρωτο, μὰ περιστατικό και σά θεληματικό και φκιαχτό από κάποιον υπολογισμό, ως ένα σύμπτωμα υστερογέννητο. Μιά τέτοια ως τόσο δουλειά κι' ένα τέιο επιχείρημα, εκτός, πού θά ήταιε μὰ μακρονά και πληχτική ιστορία υστερ' από τόσα, πού έγράφησαν και ειπώθηκαν γι' αυτή την Έλληνική πορεία ως στα σήμερα σόν πολυγραφότατο και πολυλογώτατον τούτον τόπο μας, μὰ επειδή τυχαίνει νάναι και μερικές ιδέες μου διαφορετικές από τον στό ζήτημα αυτό από τών άλλωνών, όσοι εκαταπαύστησαν μ' αυτό το ζήτημα ως τώρα, νομίζω, πώς θά τραβοῦσε και σέ μάκρος τόσο, ώστε θά εκανε ένα ιδιαίτερο θέμα, πού θά εβλαπτε πολὺ τὴν ἀκολουθητική σειρά τούτου τοῦ ἄρθρου. Γι' αυτό παραιτοῦμαι από το ὄλο, και θάναφέρω μόνο κάτι, πού, όσο ξαίρω, δὲν τόχει εξετασμένο ἄλλος ως τώρα. Και εἶναι τὸ ἀκόλουθο. Πρῶτα πρέπει νὰ ξεχωρίσω καλά τὸ υστερογέννητο περιβάλλον τοῦ λογικατισμοῦ πού πρωτοφανερώνεται στα χρόνια τοῦ Πεισίστρατου, μὰ τὴν ἀληθινή ἀκμή κι' ἀρχή του και τις ρίζες του τις ἔχει στους Ἀλεξανδρινούς χρόνους, ἀπ' ὅτι θά ὀνομάσω οὐτογέννητο κι' αυτοφανέρωτο, ἄδελο και ἄδολο ξεφανέρωμα τῆς Ἑλληνικῆς φυλετικῆς ψυχῆς, ὅπως αὐτὴ πρωτοφανερώνεται μορφωμένη πὰ σὸν πρωτόγειο κι' ἀνεπίγνωστο πρῶτον πρῶτο χαρακτήρα της. Στὴν ἀρχὴ μόνο τὸ δεύτερο ἐνεργεῖ και ξεφανερώνεται σὸ ἀκατάπαντο βιολογικὸ ξετύλιγμά της, Δωδώνη, Δελφοί, Ζεὺς, Ἀπόλλων, Ἀθηνα, Πάν, Ἔπος, λυρική ποίηση, Τραγούδια, Βουκολική ποίηση, Πεσοφόνη, Πλούτων και Μυστήρια. Ἐξέλιξη θεῶν και θρησκείας, σχέσεις δηλ. τοῦ ἀνθρώπου Ἑλληνα μὲ τὴ φύτη και τὸ μεγάλο της μυστήριο, φιλοσοφία και σκέψη, σοφιστεία, πολιτική και ρητορική, εἶναι ένα ἀστραφτερό και γλήγορο πέρασμα ἀπᾶνω ἀπὸ χιτυπητὸς σταθμούς, πού δείχνει τὸ δρόμο, πού πέρασε ἡ φυλὴ ἀπὸ κόσμο σὲ κόσμο, ἀπὸ πνεῦμα σὲ νέο πνεῦμα ἡ ἴδια φυλετικὴ ψυχὴ. Ὑστερα ἀρχίζει και τὸ πρῶτο τὸ λόγιο, κι' εξακολουθοῦν κάμποσα παράλληλα μαζί, ὡς πού τὸ φυσικὸ ἀδυνατίζει στὴ θρησκεία τοῦ Πάνα κι' ἀπομένει ὁ μόνος ὀδηγὸς ὁ λόγιος, ὅταν πὰ ἡ φυλὴ ἀλλάζει ὀλότελα θρησκεία και γίνεται Χριστιανὴ μὲς σὸ Βυζάντιο, κι' ἀρχίζει πὰ ἡ Ἐκκλησία.

Ἀφοῦ ἔκανα ὅσο μπόρεσα αὐτὸ τὸ ξεχώρισμα, ἔρχομαι σὸ κύριο πούθελα.

Στὴν ἀρχαία δηλαδή Ἑλλάδα βλέπουμε τὴν ἀνθιση ἑνὸς πολιτισμοῦ τών νησιῶν και τών παράλιων. Ἀκόμα δὲν ἐβεβαιώθηκε ἀποφασιστικά ἀπὸ πού σωστά κατέβησαν οἱ ὕστερα ὀνομασμένοι Ἑλληνες σὸν τόπο, πού ἔγινε ὕστερα πατρίδα τους, πάρα πολλὰ ὅμως πὺς οἱ πρῶτοι αὐτοὶ ἔποικοι ἤρθαν

ὄχι ἀπὸ τὴ θάλασσα, μὰ ἦταν ἑνας ἠπειρωτικὸς λαὸς γεμᾶτος μάνο κατακτητική ὄρμη. Ὅσοι ἀπ' αὐτοὺς κατέβησαν ως στὴ θάλασσα, ὅπως οἱ παλιοὶ Ἴωνες κι' ὕστερα κι' οἱ ἄλλοι Ἑλληνες Ἀθηναῖοι και Δωριεῖς τῆς Κορίνθου, οἱ Ἴωνες τών νησιῶν κι' οἱ ἄλλοι, πού ἐκατοίκησαν στα ἡμερα Ἑλληνικὰ ἀκρογιάλια και σὶς ἀποικίες τὶς παράλιες ἀργότερα, αὐτοὶ και μὲ τὰ νέα θαλασσινὰ στοιχεῖα, πού ἐπήσαν ἀπὸ πολιτισμὸ λαῶν θαλασσινῶν, πού ἐκατοικοῦσαν ἑνα γύρο στὴ Μεσόγειο και πὺς κοντὰ σὸ Αἰγαῖο, και μὲ τὸ φυλετικὸ πάλι ἀνακάεμα μὲ τοὺς λαοὺς ἐκείνους, ὅπως και μὲ τὴν καινούργια θαλασσινὴ ζωὴ μὲ τὴν ἐλιὰ και μὲ τὰμπέλι, κι' ἀπ' ἄλλες πολλότατες αἰτίες ἀλλάζουν πὰ πολὺ τὸν κληρονομικὸ τους χαρακτήρα τὸν ἠπειρωτικὸ παίρνοντας πὰ τὸν κοινωνικώτερο και πὺς πρόσχαρο τῆς νέας τους κατοικίας, ὅπου ἄνοιγαν οἱ ἐλαφροὶ και φεγγεροὶ ὀρίζοντες κι' οἱ συγκοινωνίες ἦταν λιγώτερο τραχεῖες και δύσκολες καθὼς κι' ἡ ἄλλη ἡ πόρεσή τους, παρ' ὅσο σὶς δύσκολοπάτητους και κακοτράχιλους δρόμους τῆς ἠπειρωτικῆς Ἑλλάδας, και μὲς στὴ δύσκολη τὴ γῆ, πού γὰ τὸ λίγο τους ψωμὶ μὲ καθημερινὸ μόχτο ἐκαλλιεργοῦσαν ἡ πού τὰ λίγα γίδια τους ἔβοσκαν οἱ ἄλλοι ἀπ' αὐτοὺς, ὅσο ἔμειναν ἠπειρωτικοὶ ὡς στὴ συντέλεια τοῦ ἀρχαίου κόσμου. Ἄλλη ἦταν ἡ ἠπειρωτικὴ ψυχὴ κι' ἄλλιῶς τὸ ἀκρογιαλισιο πνεῦμα ἐφανερῶθη. Ἄλλη ἡ Δωδώνη ἡ μυστικὴ και βαθύφωνη κι' ἄλλη ἡ φωτεινὴ Δελφικὴ πέτρα, κι' ἄλλος τῆς Ἀκρόπολης τῆς ἱερῆς ὁ βράχος. Ἡ Δωδώνη εἶναι ἡ φύση, πού κάτοικο ἔχει πνεῦμα και φόβο, οἱ Δελφοὶ εἶναι ἡ λυρική ἐμπνευση ἡ μεθύστρα, και στῆς Ἀκρόπολης τὸν πάγο ἀποπειρώνεται ἡ σκέψη μὲ τὴν τέχνη και τοῦ λογισμοῦ τὸ μέτρο. Ἄλλη εἶναι ἡ Ἰλιάδα μὲ τὸ Θεσσαλικὸ Ἀχιλλέα κι' ἄλλη ἡ νησιώτικη Ὀδύσεια.

(Ἔχει Συνέχεια)

ΣΚΕΝΤΕΡΜΠΕΗΣ

Κυκλοφορεῖ σὲ λίγο:

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Ἐπιτομή

Α. ΠΑΠΑΔΗΜΑ και Μ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

Θυμᾶμαι ἕνα Γενάρη μῆνα :
 σιὰ δλόσγουρα, πὸν ὀρχιοῦνται σχοῖνα,
 τεντώνεται μὴν ἄσπρη ἀχίνα·

— τὰ βλέπω ἀκέρια, ἰδοῦ, δλοένα:
 τί καθαρά, τί ζυγιασμένα—

ἢ ἀλγεινὰ ξάσιερη ἀτμοσφαῖρα
 γύρω ξεθύμαινε τὴ μέρα·
 κούωνε ἢ ψυχὴ μας σὸν ἀέρα·

— χεροπιαστὰ ὄλα μ' εἶχαν ζώσει:
 δὲν εἶχα ἰδῆ; δὲν εἶχα νοιώσει;—

Κ'οὶ ὄρες, πὸν ἐπέρασαν καὶ πᾶνε
 ξυπνοῦν, μιὰ-μιὰ, καὶ μοῦ μιλάνε,
 σάν, τάχα, ἀκόμα ἀλήθεια νᾶναι·

— τὸ ἕνα σημάδι τ' ἄλλο βροῖσκει :
 νερά, καὶ χειμωνιάτικοι ἴσκιοι...=

Ἄναρωτιέμαι, ἀναθυμᾶμαι...

— Ξέρω τὸ δρόμο πὸν περνάμε

σ' ἐκεῖνον τὸ Γενάρη-πᾶμε;

Ἄθυμο κ' αἶθροιο μεσημέρι!

— Θὰ τὸ ξαναύρωμε; ποῖος ξέρει!

ΠΑΡΑΦΩΝΙΕΣ

XVI

Μιὰ οὐντομη ἄχρη ἀπ' τ' ἄχυρα τὰ σκόρπια ξεθυμαίνει :
 σιτὴ χαμηλὴ, τὴν ξύλινη κισσόπλεκτη κολόνα,
 μιὰ πεταλούδα τ' ἄτονα φτερούγια τῆς ζεσταῖει,
 μιὰ πεταλούδα τίς βραγιές κλωθογυρνάει μ' ἀγῶνα.

Κ' ἀφοῦ τὰ μάτια σου μεθοῦν γλυκὰ—σιτὰ ψέμματα, ἴσως—
 πιά δὲ ζητάω τὸ γοῖφο σου νὰ βρῶ, κ' οὐδὲ μὲ νοιάζει :
 — ἢ ἔγνοια ἢ πεζή, ἕνας ταπεινὸς καημὸς, μπορεῖ ἕνα μῖσος—
 τὴν ἱστορία τὴν γνώριμη τὴν ξέρω πὸν σοῦ μοιάζει.

Γιὰ ἰδές, σὰ φλόγας ὄνειρον ζώνει τὸν κάμπο ἢ δύση,
 κ' ἀγάπα ὅ,τι μᾶς ἔμεινε κ' ἐσὺ, κ' ὅσο τ' ἰξίζει :
 τί ρόδα ἀνέλπιστα—γιὰ ἰδές!—σὴν ὄψη μας θ' ἀφήση,
 καὶ σὲ ποιά δόξα τὴ γυμνὴ ψυχὴ μας τὴ βαφτίζει!

Μὰ κάλλιο, κούφιες καταχνιές σπαρτὴ, μᾶς μοιάζει ἢ ἐσπέρα,
 κ' οἱ ἴσκιοι—οἱ χαμένοι σὲ νερά κρούα καὶ ρηγά, καὶ μόνα,—
 πὸν ἀκοῦς τὰ λόγια τ' ἄλλουνοῦ σὰ νᾶρχωνται ἀπὸ πέρα
 μακρὰ πολὺ ἀπ' τὴ χαμηλὴ κισσόπλεκτη κολόνα,

—σῆμαντρα σκόρπια σὸν νεκρὸ τῆς σκέψης μας χειμῶνα...

ΤΟ ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΟ ΕΙΔΥΛΛΙΟ

X

Τὸ κρέο, γυμνὸ φθινόπωρο τὰ κάλλη του ὀμμορφαίνει.
 Κ' ἐσὺ, ψυχὴ μου, καρτεροῦσε;
 τὰ ὄψιμα ρόδα τὸ νερὸ τὰ πάση, πὸν βαθαίνει,
 γιὰ νὰ μοῦ πῆς πὸς τ' ἰγαποῦσε.

Λοιπόν, γὰ πέες μου, ἀφοῦ μπορεῖς, σι' ἀλήθεια, νὰ τὸ νοιώσεις
τὸ ἄφραστο φῶς, τὸ ἄφραστο χρῶμα,
φυλᾶς μιὰ παρθενιά—καὶ δὲ θὰ μοῦ τὴ φανερώσης—
ποῦ δὲν τὴν πρόδωκες ἀκόμα;

XI

Στὰ δλόχρυσα στολιστήκε, καί, σὰν καινούργιο Ἀπρίλη,
τὸ θάνατό της καρτερεῖ
ἡ ἰτιά, ποῦ ἀκόμα ζώνεται, καὶ σὰ χαθῆ τὸ δεῖλι,
μιὰν ἀτμοσφαιρα φωτερή.

Τὸ θάνατο στοχάζεστε τάχα, σι' ἀλήθεια, ὦ φύλλα;
γιά, ἀκόμα, μιὰ ἀνοιξη στεργή;
καὶ δίνετε, εὐκολόπιστα, στήν πρώτη ἀνατριχίλα
ζητῶντας μιὰ ἀγνηρη ἡδονή;

XII

Ἀνοιξη, μὲ τὰ μάγια σου, τ' ἀπλόχερα σπαρμένα,
τὴν ξέρεις τέτοιαν ὠμορφιά;
παρόμοιον ὄνειρο ξανθὸ σὲ βάθυνεν ἐσένα,
δύση παρόμοια χρυσαφιά;

Τι ναῦρω γιὰ ν' ἀποκριθῶ σ' ἐσένα; δὲ σοῦ μοιάζει,
ἀπ' τὴν καρδιά μου, ὅ,τι κ' ἂν πῶ:
γίνεται ἐμένα ἡ γνώση μου σοφά, καὶ τὸν σινάζει
τὸν ὄψιμο' ὕστερο καρπὸ.

ΤΕΛΛΟΣ ΑΓΡΑΣ

— Η Γ Λ Ω Σ Σ Α Μ Α Σ —

Ἐπειδὴ ἡ γραφτὴ παράδοση, ἡ συνήθεια δηλαδή νὰ γράφουμε κιόλας τὰ ὅσα λέμε, μᾶς ἔρχεται ἀπὸ πολὺ παλιὰ χρόνια, ἐπειδὴ γράφοντας πάντα περιτεχνούμε τὸ λόγο πλιότερο, παρὰ μιλώντας, ἦρθε ἐποχὴ, ποῦ μιμούμενοι τὸν περίτεχνο γραφτὸ λόγο, ἀφίσαμε τὸν προφορικὸ νὰ τραβᾷ τὸ δρόμο τοῦ ἀπεριποίητος ἀπὸ τοῖς μῦστες τοῦ λόγου.

Ἐτι μᾶς γεννήθηκε ἕνας γλωσσικὸς διστροφματισμὸς.

Ἐχουμε λοιπὸν τῶρα δύο γραμματικές· τὴν ἀρχαία, ποῦ μᾶς τὴν κουβάλησε ἴσια μεθῶ ὁ γραφτὸς ὁ λόγος (ἡ λαμπὰς τῆς λαμπάδος, ἡ βρύσις τῆς βρύσεως κτλ.) καὶ τὴ νέα ποῦ κατάντησε σαυτὴν ὁ προφορικὸς ὁ λόγος φυσικὰ κιὰβίαττα (ἡ λαμπάδα τῆς λαμπάδας, ἡ βρύση τῆς βρύσης).

Ἐπειδὴ ὁ γραφτὸς ὁ λόγος—ὅσο περνοῦσε ὁ καιρὸς κιὰποχωριζόταν ἀπ' αὐτὸν ὁ προφορικὸς—κατάντησε πιά ἀκατανόητος στὸ ἔθνος καὶ ἀνεπαρκὴς νὰ ξαναπαρατῆσει τὴ ζωὴ τοῦ ἔθνους ὀλοκληρωτικά, ἀνθρώποι φωτισμένοι καὶ φιλόλοιοι, μὰ καὶ τοῦ λόγου τεχνίτες, ἀναγκάστηκαν κιὰπὸ λόγους πραχτικούς, κιὰπὸ λόγους καλλιτεχνικούς, νὰ ἐπιλήθουν νὰ γράφουνε σύμφωνα μετὴ γραμματικὴ τοῦ προφορικοῦ λόγου, κρατώντας ἀπὸ τὸ λεξικὸ τοῦ γραφτοῦ ὅ,τι εὐκολοπρόφερτο καὶ χρῆσιμὸ καὶ μὴν ἀπορρίχνοντας ἀπὸ τὸ λεξικὸ τοῦ προφορικοῦ ὅ,τι βολικὸ καὶ συμπληρωτικὸ τοῦ καλλιτεχνικοῦ καὶ τοῦ πραχτικοῦ σκοποῦ τους ἔχει.

Τώρα ἂν μερικὲς ἀπ' αὐτὲς ἢ ἀπὸ κείνες τὶς λέξεις δὲν τὶς ξαίρουν ὅλοι, ὁ καλλιτέχνης ἢ καὶ ὁ πραχτικὸς καλοθελητὴς δὲν ἔχουνε καμμία ὑποχρέωση νὰ ρωτήσουνε ποιὲς λέξεις ξαίρουν ὅλοι, κἄτσι νὰφίσουνε φτωγιά μιὰ νεοδημιουργούμενη γραφτὴ γλώσσα. Ἐχουν ὅμως τὴν ὑποχρέωση νὰ τῆς δώσουνε μορφὴ φθογγικὴ καὶ τυπικὴ τέτοια, ποῦ νὰ μποροῦνε νὰ τὶς μάθουν ὅλοι.

Γιὰ τοῦτο κάθε γραφτὴ γλώσσα εἶνε πάντα τεχνικὴ, καὶ σὲ κανένα τόπο καὶ καιρὸ δὲ λαλιέται ἄδολα ἔτσι ποῦ γράφεται, πρέπει ὅμως νὰ βασιζέται στὴ μιλούμενη.

Ἡ γραφτὴ γλώσσα εἶνε τὸ ἰδανικὸ τοῦ ἐθνικοῦ λόγου.

Ἐσεῖς ποῦ γράφετε τὴν καθαρεύουσα, ἀραγεσ μιλεῖτε ἔτσι ποῦ γράφετε.

Ὅταν λοιπὸν γράφουμε ἐμεῖς τὴ δημοτικὴ, γιατί θέλετε νὰ τὴ γράφουμε ἔτσι ποῦ μιλοῦμε, ἀφοῦ ἔχουμε χίλιες δυὸ ἀντίξοες ἐπίδρατες ποῦ μᾶς χαλνοῦνε τὴν ἄδολη δημοτικὴ.

Γιατὶ τάχα στοὺς καθαρευουσιάνους ἐπιτρέπεται—πρὶν ἀπὸ τὸν Ψυχᾶρη μάλιστα καὶ μετὰ πολλὴ φασαρία ἐπιβαλλότανε— νὰ γράφουν ἀτόφια τὴν ἀρχαία γραμματικὴ, καὶ στοὺς δημοτικιστάδες δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γράφουνε τὴν ἄδολη δημοτικὴ γραμματικὴ;

Όταν γράφατε την καθαρεύουσα ζητούσατε ανενόχλητοι την αρχαϊκή ομοιομορφία, γιατί τώρα δυσαναγχετείτε μεμᾶς πού ζητούμε τὴ νεωτεριστικὴ ομοιομορφία ;

Μπορεῖ νὰ ὑπάρξει καλλιτεχνικὸ λογογράφημα χωρὶς ομοιομορφία ; Καὶ μπορεῖ νὰ εὐδοκιμήσει παιδαγωγικὴ διδασκαλία τοῦ ἔθνικοῦ λόγου χωρὶς ομοιομορφία ;

Δεῖξτε μου, σᾶς παρακαλῶ, ἓνα πολιτισμένο ἔθνος πού νᾶχει τὸ γραφτὸ του λόγο μὴτὸ ἀπὸ ἀρχαϊκὰ καὶ νεωτερικὰ γραμματικὰ στοιχεῖα !

Όταν ὅμως λέμε ομοιομορφία, μὴν τὴν παίρνετε στενά καὶ μόνο ἀπὸ μιὰ μεριά. Πολυτυπία καὶ πολυλεξία ἔχει κάθε ζωντανὴ γλῶσσα καὶ μάλιστα εἶχε πάντοτε ἡ ἑλληνικὴ.

Μὰ αὐτὴ ἡ πολυτυπία θὰ εἶναι (ἀπὸ διπλοὺς καὶ τριπλοὺς τύπους) τῆς ζωντανῆς γλῶσσας πάντοτε, καὶ μάλιστα ἀπὸ τοὺς τύπους πού θάχουνε διαλέξει καὶ μετάχειριστῆι στὰ ἔργα τους δόκιμοι λογοτέχνες.

Όλο τὸ ζήτημα εἶναι τὸ διάλεγμα τῶν τύπων ἀπὸ τὰ δύο τρία ὀπωσδήποτε συντηρητικότερα καὶ καλοκαθιζμένα ἰδιώματα, καὶ τὸ διάλεγμα τῶν λέξεων ἀπὸ κάθε ἰδιώμα, φτάνει νὰ εἶναι βολικὸς στὴν αἰσθητικὴ ἢ καὶ χρησιμὸς στὴν πρακτικὴ ἀνάγκη τῆς γλῶσσας, μὰ προπάντων καλοπρόφορος.

Τὸ διάλεγμα αὐτὸ ἔχει κίβλας προχωρήσει πιά σήμερα ἀρκετά.

Ἔτσι ξαίρουμε πὼς εἶχε μορφωθεῖ καὶ ἀρχαία ἀττικὴ γραφτὴ γλῶσσα.

Δοκιμάσανε ἄλλοτες στίς ἀρχές τοῦ ἰη' αἰῶνα καὶ πρὶν ἀκόμα νὰ γράψουνε σὰν τὸν Ξενοφῶντα, μὰ αὐτὸ δὲ στάθηκε δυνατό καὶ δὲν πρόκοψε εὐτυχῶς. Μόνον πού τὸ σύστημα ἐκεῖνο, χάρις στοῦ συμβιβαστικῶ, ἀλλὰ ἀντιεπιστημονικῶ τρόπῳ τοῦ Κοραῖ, μᾶς ἄφισε τὴν καθαρεύουσα.

Τώρα ὅμως πού καταλάβαμε πὼς ἡ καθαρεύουσα δὲν μπορεῖ νὰ μᾶς πᾶει στὴν ἀρχαία, ἡ καθαρεύουσα κανένα λόγο δὲν ἔχει πιά νὰ ὑπάρχει. Εἶνε μόνον ζήτημα συνήθειας ἀντιεπιστημονικῆς (καὶ τί δέντρο τὴν κάνει τὴν ἐπιστήμη στοῦ Ρωμαίου ; — ἐγὼ τοῦλάχιστο δὲν πρόκοψα ἀκόμη νὰ τὸ ἰδῶ). Τὸ ἔθνος πρέπει νὰ γράφει ὅπως γράφουν οἱ δημοτικοὶ καλλιτέχνες του.

Μόνον αὐτοὶ εἶνε καλλιτέχνες τοῦ λόγου καὶ μόνον αὐτοὶ γράφουν ὑποφερτὰ καὶ τὴν καθαρεύουσα. Αὐτοὶ λοιπὸν ἔχουνε κάθε δικαίωμα ἀπὸ τὴ διεθνή συνήθεια νὰ κατασκευάζουν καὶ νὰ τεχνουργοῦν τὴ δημοτικὴ τοῖς ἀδολῆ καὶ ἰδανικὴ χωρὶς νὰ ἔχουν **οἱ δασκάλοι** κανένα δίκιο νὰ τοὺς τὴν κατηγοροῦν πὼς εἶναι αὐθαίρετη, πὼς δὲν εἶνε ἡ κοινὰ μιλούμενη πὼς δὲν τὴν καταλαβαίνουν καὶ ὅλες τίς ἄλλες ἀντιεπιστημονικὲς ἀφέλειες.

(Ἔχει συνέχεια)

Μ. ΦΙΛΗΝΤΑΣ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΟ

L'automne et sa douceur vont s'alanguir là-bas,
dans les sous-bois, lelong des grèves.

JEAN MORÉAS

*Ἡ ὥρα αἰστραπὴ πού ὡς πορφυρὸν ἀνθὸς τὴ νύχτα ὀρθρίζει
καὶ τὴν ἀγέρωχη ὀρχησὴ μὴνάει τῆς καταιγίδας.
ἡ ὀργὴ νοτιὰ πού ἀλητικὰ μὲς στοὺς ὀρυμοὺς πλανιέται
καὶ τὴν πικρὴ ἀδερφὴ βροχὴ καλεῖ μὲ δέος νὰ φτάσει,
τῶν φύλλων οἱ ἄφωνοι λυγμοὶ πού ἡ ἀναιμία συνθλίβει
ὠσότιου ἢ ὠρα τῶν χρυσῶν θανάτων ὠριμάσει,
ἀπόψε οἱ ὄρες πού ἄτονα τὸ δειλὶ ἐτοῦτο στρέφουν,
τὴ δεσποτεία τοῦ ἀβρότατου σαλπίζουν φθινοπώρου.*

*Πικρὴ ψυχὴ, πού τὸ σκληρὸ τὸ θέρος σοῦ εἶχε τάξει
ἓνα γαλίζιον ὄνειρο μιὰ νύχτα νὰ σοῦ ὑφάνει,
μὰ πάντα μάταια ἐπρόσμενες τὴν ὠρα αὐτὴ νὰ φτάσει,
πρὸς τὸ πιστὸ φθινόπωρο τὸ εὐφρόσυνο «ave» ὕμνῶδα
καὶ κάτω ἀπὸ τὴν ἑναστρὴ τὴ νύχτα του ἐμψυχώσου.*

ΚΑΙΣ. ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Ο ΑΠΟΜΑΧΟΣ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προσηγούμενο)

Θαρρῶ, πὼς βλέπω ὄλους σας στίς διάφρες ; σας ἐποχέει, νὰ περνάτε ἀπὸ μπροστά μου ὅμοια ψυχροὶ καὶ ἄτονοι καὶ καμμιὰ στιγμή τῆς ζωῆς σας, καμμιὰ σας χειρονομία δὲν εἶχε τίποτε, πού νὰ μοιάζει μὲ ψυχικὴν ἀνάγκην μὲ σκίρτημα—ἀπὸ ἀβάσταχτο ἐνθουσιασμὸ—νεανικῆς καρδιάς.

Ἔσεῖς ποτέ σας δὲν ἐπέσχετε, γιατί ποτέ δὲν ὑψωθήκατε, δὲν εἶχατε ἀτομικὴ θέλησι. Ἡ φαινομενικὰ δυνατὴ σας θέσις ἦταν ὁ ψυχρὸς συντηρητισμὸς σας, ἦταν νευροσπαστικὴ, δουλεῖα ὑποταζόμενη στίς ἀπαιτήσεις τῆς ἐκφυλισμένης κοινωνίας.

Σὲ βλέπω τώρα σένα ξικουμένε μου θιρτουόζε—ἀποτάνθηκε ξαφνικὰ στὸν ἀ'. βιολίστα—ἀξιολύπητα φτωχὸ μὲ τὴν ψυχικὴν σου κενότητα, πού μάταια ζητᾶς νὰ κρύψης κάτω ἀπὸ τὴν ἀμεμπτη μὰ ἐπιτηδευμένη δεξιότητά σου.

Δὲν εἶχες κ' ἂν ποτὲ τὸν πόθο τῆς χαρᾶς, εἴθελες μόνο, νὰ πείσης τοὺς ἀνθρώπους, πῶς ἦσουν εὐτυχῆς, σὰν νάταν ντροπὴ ὁ πόνος, ὁ γλυκὸς κι' εὐγενικὸς γιὰ μᾶς.

Ἡ μονη σου χαρὰ ἦταν ἡ ἐπίδειξις· ἐπερίμενες ἰκκνοποίησι ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ ὄχι ἀπὸ τὸν ἑαυτὸ σου.

Πασχίζοντας ἀδίκοπα καὶ ἀποκλειστικὰ γιὰ τὸ μέλλον σου, δὲν ἔζησες τίς μεγάλες στιγμὲς τοῦ Σήμερα, τὴν ὑμνητικὴ, ὑπερκόσμια-εὐφροσύνη, ποὺ φέρνει στὸ βρυσχυπημένο ταξειδευτὴ τὸ ἀπκλὸ ἄγγιγμα τοῦ ὄνειρου, ὅταν ἀνέλπιστα ἐνσαρκώνεται σὲ μαγικὴ πραγματικότητα...

— Ὑστερα ἀπὸ σκληροὺς ἀγῶνες — ἀποτάθηκε ξανά στὴν παρέα — κατορθώνετε ἐπὶ τέλους, νὰ ἰκκνοποιήσετε τίς τρεπινὲς μεταδοτικὰς σας, ὅταν πιά σιμώνετε τὸ τέρμα τῆς ζωῆς σας. Τότε μὲ πικρὴ ἐκπλήξι βλέπετε πῶς τὰ εἶδωλα, ποὺ μὲ πείσμα κυνηγούσατε, ἡ δόξα, τὸ χρῆμα, ὁ ἔπαινος τῶν εὐποληπτῶν μικρανθρώπων, τὰ εἶδωλα, στὰ ὁποῖα θυσιάσατε ἴσως τοὺς εὐγενικώτερους, μὲ δειλοὺς πόθους σας, πνίγοντάς τους, ἐπειδὴ δὲν ἦσαν σύμφωνοι μὲ τὴν πρακτικὴ, τὴν ὕλιστικὴν ἐποχὴ μᾶς, πῶς ἦταν μάταια, τότε ἀναγνωρίζετε τὴν χυδακίότητα καὶ κενότητά του.

Ἄντι χαρᾶς γιὰ τὴ νίκη σας νοιώθετε ἀνία καὶ πίκρα.

Καὶ εἶναι πιά ἀργὰ νὰ ξαναγυρίση κανεὶς στὰ περασμένα.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ ζωῆ, ποὺ δὲν ξαναγυρίζει πέρασε. Ἡ εὐτυχία, ποὺ τὴ ζητούσατε στὴ μελλοντικὴ δίκη κρυβόταν στὶς γλυκιὰς θλιμμένες στιγμὲς τῆς θαμμένης νιότητος σας, ποὺ γοργοκύλησε πιά σὰν ψέμμα, στὶς στιγμὲς ἀνώτερης νοσταλγίας, κάποιου μουσικοῦ καὶ μουδῶ γιὰ κάποιες ὑπερκόσμιες χαρᾶς, τίς στιγμὲς ποὺ σεῖς σκληρὰ τίς διώχνατε γιὰ τὴν χιμαιρικὴν, ἀπραγματοποίητες. Φθάνοντας στὴ δύσι τῆς ζωῆς σας μὲ φρίκη γιὰ τὴν ἐρημιὰ σας — δὲν ἔχετε κανένα, ποὺ νὰ σᾶς ἀγαπᾷ, ἀφοῦ δὲν ἀγαπήσατε κανένα, — γιὰ τὴν παγερὴ κενότητά σας μάταια στρέφετε τὰ βλέμματά σας στὰ περασμένα, ζητώντας παρηγοριὰ στὴν ἀνάμνησι.

Καμμιά στιγμὴ τῆς περασμένης σας ζωῆς, δὲ βρίσκεται ὠραία, καμμιά, ποὺ νὰ γλυκάνη μὲ τὴ βαλσαμένια τῆς δροσιά, μὲ τὴ θλαπωρὴ φωτεινῆς χαρᾶς τὴ στεγνὴ καὶ παγερὴ, τὴ μαύρη σας καρδιά.

Ἀπαίσιας ἀναμνήσεις τῶν ἀδικημένων θυμάτων σας, τῶν κρυφῶν σας ἐγκλημάτων σὰν Ἐρινυδὲς σᾶς καταδιώκουν ἐκδικητικὰ καὶ ἀμείλικτες ὡς τὸν τάφο σας...

— Ἀπόψε βλέπω ἔχεις τὴν πανηγυρικὴ σου· μᾶς ἐχώρτασες ἀπὸ λόγια, φοβοῦμαι μόνο, πῶς τὸ στομάχι σου θὰ μείνη κάμποσο ἀδειανὸ νὰ παίξῃ. βιολλί — τὸν διέκοψε ὁ διρτουδῶς βιολλίστας καὶ ξεκαρδίστηκε στὰ γέλοια. — Ἀλλὰ εἶναι κι' ὅλας ὥρα, νὰ πηγαίνουμε· σὶς ἐννιάμισι ἀρχίζει τὸ θέατρο. Ἔχουμε

ἀκόμα μιὰ ὥρα καιρὸ — πρόσθεσε κοιτάζοντας τὸ ρολοῖ καὶ πρέπει νὰ κανονίσουμε ἐν τῷ μεταξὺ κάτι λογαριασμοὺς μὲ τὸν ἱμπρεσάριο... Ἐσὺ, βέβαια, ὁ μέγας καλλιτέχνης δὲν καταδέχεσαι, νὰ ξεπέφτης στὴν Ὀπερέττα, δὲν γνοιάζεσαι γιὰ τίς πεζὲς αὐτὲς ὑποθέσεις... καὶ θάσαι μὲ τοὺς μπουρζουάδες στὸ ἀκροατήριον — παρετήρησε εἰρωνικά. — Ἄ, ξέχασα, πρέπει νὰ σοῦ βροῦμε ἕνα τζαμπατζίδικο εἰσιτήριο, γιὰ τὴν ἔσπρη καρδιά καὶ τσέπη κρύα. Θὰ τὸ δεχθῆς ἐλπίζω. Ἐλα, ἄφησε τώρα τίς ψευτοφιλοτιμίες, — τοῦπε ἀπότομα ὁ ἴδιος, βλέποντας, πῶς ὁ Μανώλης ἔκανε νὰ πληρώσῃ τὸ ρεφερέ του. — Εἶναι πληρωμένα — καὶ σηκώθηκε πρῶτος γιὰ τὴν ἔξοδο. Τὸν ἀκολούθησαν ὁμόθυμα καὶ οἱ ἄλλοι τῆς παρέας.

Τελευταῖος σηκώθηκε ὁ Μανώλης καὶ τράβηξε μὲ ἀδέσπιο ἂν καὶ βαρὺ βήμα κατὰ τὴν πόρτα.

— Γιὰ ποῦ τώρα, — τοῦ εἶπε ἕνας κοντόχονδρος μεσόκοπος τῆς παρέας ποὺ ἐπικίε κοντραμπάσσο καὶ φημιζόταν γιὰ δαιμόνιος χαρτοπαίκτης — μόλις βγήκαν στὸ δρόμο.

— Θὰ πᾶς νὰ γλεντήσης σὰ κανένα Ἴσπανικὸ Πύργο μὲ καμμιά ἀζύγωτη Πριγκηπέσσα ἀπὸ τίς πολλὰς τῶν περιπετειῶν σου, — προσπαθώντας νὰ ξεπεράσῃ στὴν κοροϊδίαν τὸν πρῶτο.

Ὁ Μανώλης κάτι θέλησε νὰ ἀπαντήσῃ, κάτι πικρὸ καὶ σκληρὸ γιὰ τὴν πειράχτηκε πιά μὰ κρατήθηκε καὶ κοινοστάθηκε.

— Καλὴ διασκέδασι — τοῦ φώναξε μὲ μιὰ φωνὴ ἠπαρχῆς, ἐνῶ εἶχε πιά ἀπομακρυνθῆ ἀρκετά. Καὶ ὀφτωχὸς «φιλόσοφος» σκυφτός, τράβηξε πέρα στὰ κουτουροῦ, περπατώντας αὐτόματα, χωρὶς νὰ διευθύνῃ τὰ βήματά του σὲ ὀρισμένο σημείον, τραβοῦσε ἔτσι, ὅπου τὸν βγάλῃ ὁ δρόμος.

Τὰ τελευταῖα χονδρὰ πειράγματα ταῦ συναδέλφου του τὸν ἄγγιξαν δεξιά.

Τὸ παγερὸ, σιδερένιο χέρι τῆς πραγματικότητος ἐπλάκωσε βαρεῖα τὴν καρδιά του κατακλιζόντας ὀλομεμιάς τὸν φουντωμένον ἀφρὸ τῆς λιγώτερα τρικυμισμένης, ἄλλοτε πολυκύμαντης καὶ ἐπικναστατικῆς του ψυχῆς.

Πικρὴ εἰρωνεία σάλεψε μέσχατου. Τὸ χειρότερον ἀπ' ὅλα ἦταν ποὺ εὑρίσκε μεγάλη δόσι ἀλήθειας στὴν ὠμὰ πρακτικὴ ἀντίληψι γιὰ τὴ ζωὴ ποῦχαν οἱ συνάδελφοι του.

(Ἔχει συνέχεια)

ΝΙΚΟΣ ΒΕΡΓΩΤΗΣ

Ἀπὸ τῆς «**ΕΡΩΤΙΚΕΣ ΦΙΛΙΕΣ**»

Ο ΕΠΙΛΟΓΟΣ

*Τί ὁ κλῶνος καὶ ἂν μαράνει ; Τί ὄποιος κόψε
Τὰ λούλουδά του ; Μήπως δὲν προσφέρουν
Τὰ φυλλοκάρδια ρόδα, ρόδα ἢ ὄψη,
Ποῦ γὰν τὰ δρέπουν τὰ Φιλάνια ξέρον ;*

*Καὶ νῆε — ἰδὲς τα! — τόσο μαγεμένα!
Τόσα καὶ τόσο, ὦ χεῖλη φλογισμένα,
Τόσο ἄλλα πάνου σιᾶλλα λουλουδίουν,
Που, λές, καὶ τὴν Ἀγούλα ἠλιοροδίουν.*

ΓΙΑΝΝΗΣ ΠΕΡΓΙΑΛΙΤΗΣ

“ΕΡΑΣΤΑΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΕΞΥΨΩΤΑΙ ΤΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΟΣ,”

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Καὶ τώρα διακρίγεται πιά καθαρὸ πόσο τραχὺς εἶναι ὁ ἀγῶνας ἐκείνων, ποῦ ὀρθοῦνται ἐλάχιστοι ἐνάντια τοῦ κολοσσοῦ ὁ ὁποῖος κρατᾶ αἰχμάλωτη σήμερα ὀλόκληρη σχεδὸν τὴ Γῆ. Μὲ τὰ θελκτικότερα δῶρα καὶ τὶς πλέον δελεαστικὰς ὑποσχέσεις γιὰ τὸ μέλλον διατηρεῖ τὴν κυριαρχία του, τάζοντας τελεία ὑποταγή τῆς Ἀνάγκης στὸν ἄνθρωπο : τῆς Ἀνάγκης ποῦ κάθε μέρα ὅμως τροφοδοτεῖ καὶ αὐξάνει. Εἶνε ἄπειρα τὰ ἐπιχειρήματα ἐναντίον τοῦ ἐπιστημονισμοῦ, στή σκέψη ἐκείνων ποῦ ποθοῦν μιὰ πραγματικὴ ζωὴ καὶ τὸν σημερινὸν ἕλιγγον ἀποτρέφονται — ὡς ἐξαμβλωτὴ τῆς ζωῆς — ὥστε νὰ εἶνε περιττὴ ἢ ἀπαρίθμητὴ των. Ποιὰ ὅμως εἶναι ἡ ἀνάγκη, ἐπιχειρημάτων ὅταν σὲ καθένα μας εἶνε αἰσθητὸς ὁ καθημερινὸς τροχὸς τῆς ἀνάγκης πάνω στὸν ὁποῖον δεμένοι μαρτυροῦμε ὅταν ἡ ἀνάγκη τῆς αὐτοσυντηρήσεως κατήντησε τόσον ἐκδηλὴ καὶ ἐπιτακτικὴ ὥστε οἱ μάζες τῶν σκλάβων ἀψηφόντας τὰ πάντα, νὰ ὀρμοῦν στὶς περιπέτειες τῶν ριζικῶν — ὅπως τὶς νομί-

ζου — ἐπαναστάσεων γιὰ νὰ κερδίσουν τὴν στοιχειώδη συντήρησή τους· ὅταν ἡ καθημερινὴ αὐξηση τῶν ἀναγκῶν ἀπαιτεῖ τὸν ταχὺ πλουτισμὸ μὲ ὅλες τὶς συνέπειές του· ὅταν ἡ ἀλληλεξόντωση τῶν ἀνθρώπων φθάνοντας στὸ κατακόρυφο ἔχει θέσει ὡς σκοπὸ τῆς τῆ σῶρευση πλούτου καὶ μόνον πλούτου γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν ἀναγκῶν ποῦ ὀλοένα αὐξάνουν μεταφέροντας ἀσυνείδητα τὴν ἀνθρωπότητα στὴν τρογλοδυτικὴ ἐποχὴ, ὀπίσω ἀφάνταστα καὶ ὅμως ἐπιδεικνύοντας μὲ πομπὴ τὴν πρόοδον αὐτὴν ;

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι μιὰ ἐποχὴ καὶ ἕνας πολιτισμὸς μορφώνονται ἀνάλογα μὲ τὴ γενικὴν ἀντίληψη ποῦ ἔχουν γιὰ τὴ ζωὴ. Ἡ γενικὴ αὐτὴ ἀντίληψη καθορίζει τὰ εὐρύτατα πλαίσια μέσα στὰ ὁποῖα θὰ κινηθοῦν οἱ λεπτομέρειες, δανειζόμενες ἀπ’ αὐτὴν τὸ χρῶμα καὶ τὴν ἔκφρασή των. Ἡ καθολικὴ αὐτὴ ἀντίληψη ἄλλοτε παρουσιάζεται ὡς θρησκεία καὶ ἔχομεν ἀνάλογα μὲ τὸ λαὸ ποῦ τὴν λατρεύει αὐτὴ ἢ ἐκείνη τὴν ἐκδοχὴ τῆς, ἄλλοτε ὡς φιλοσοφία, διάδοχος τῆς θρησκείας καὶ τέλος ὡς ἐπιστήμη, καθὼς παρουσιάζεται σήμερα. Ὁ ἐπιστημονισμὸς ὀρθώνεται μὲ τὸ ἐπιβάλλον καὶ τὸν φανατισμὸν θρησκείας εἰς θεοκρατούμενο τόπο. Χρειάζεται λοιπὸν καταπληκτικὴν τόλμη, ἡρωϊσμὸς, νάντιναχθῆ κανεὶς σ’ αὐτόν, ἀφοῦ καὶ ὁ ἴδιος ὀδὲ αὐτός του ποτισμένος ἀπὸ κληρονομικότητα κ’ ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὴ γύρω του ἀτμοσφαῖρα ἀμφιβάλει γιὰ τὸ ὀρθὸ τοῦ ἀγῶνα του. Ὡστε ὀνομάζοντας τεράστιο τὸν ἀγῶνα δὲν ἔπεσα σὲ ὑπερβολὴ ὅπως μοροῦσε νὰ νομίση κανεὶς. Ὁ ἐπιστημονισμὸς εἶνε ὁ πυρήνας, στὸν ὁποῖον ὀφείλονται οἱ διαφορὲς ἐκδηλώσεις σὲ ὅλα τὰ ἐπίπεδα τῆς σημερινῆς ζωῆς. Πολέμησε μὲ ἀπόγνωση τὴν προκάτοχη καθολικὴν ἀντίληψη, τὸν χριστιανισμὸ, καὶ πάνω στὰ ἐρείπια του ὕψωσε τὸν καθημερινὸν ἕλιγγο, ἀπομακρύνοντας κάθε ἀνετη ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο, ἀφοῦ τὸν μεταμόρφωσε σὲ μηχανὴ βουλιμιῶσα καὶ ἀκολασταίνουσα διαρκῶς. Κάθε ἐποχὴ ποῦ ἀνέδειξε πολιτισμὸν κατόρθωσε νὰ λυτρωθῆ ἀπ’ τὴν Ἀνάγκην κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο. Ἡ Εὐρώπη κατόρθωσε μὲ τὸν πολιτισμὸ τῆς νὰ εὐρύνῃ τὴν Ἀνάγκη σὲ τέτιο σημεῖο, ὥστε νὰ γίνετα πασίδηλη, ὑποτάξατα τελειωτικὰ τὸν ἄνθρωπο στὴν κυριαρχία τῆς. Ἄν δὲ πολιτισμὸς σημαίνει λύτρωσις ἀπὸ τὴν Ἀνάγκη, ἡ Εὐρώπη τότε δὲν δημιουργεῖ σήμερα πολιτισμὸν, ἀλλὰ καταστρέφει μὲ παράξενη μανία αὐτοκαταστροφῆς τὰ ἕλην ἑνὸς παλαιότερου πολιτισμοῦ : τοῦ Χριστιανισμοῦ.

(Ἔχει Συνέχεια)

ΛΙΝΟΣ ΚΑΡΖΗΣ

ΤΟ ΠΕΠΡΩΜΕΝΟ

*Τὸ μαῦρο τὸ πουλλὸ πὸν πάνω μου περνάει
γιὰ τὴν ψυχὴ μου ἄραγε τί νὰ μηνάει ;*

*Καὶ πὼς χτυποῦνε τὰ φτερά του
στὰ μαῦρα κολημένα τὰ πλευρά του.
— Δὲς κ' ἦτανε τὸ πνέμμα τοῦ θανάτου.*

*Τὸ μαῦρο τὸ πουλλὸ πὸν πάνω μου περνάει
σὰν τί κρυὸ χειμῶνα στὴν ψυχὴ μου νὰ μηνάει ;*

*Καὶ τί σπαραχτικὰ πὸν εἶν' ἡφωγή του
λὲς καὶ φωνάζει ἡ ἴδια ἡ ψυχὴ του,*

*Τὸ μαῦρο τὸ πουλλὸ πὸν πάνω μου περνάει
γιὰ ποιοῦνε κῆπο βιαστικὸ τραβάει,
νὰ κόψει λίγα ρόδα γιὰ νὰ ράνει
τὴ μαύρη μου ψυχὴ, πὸν θὰ μαράνει.*

*Καὶ τί μεγάλη πὸν ἔχει βιάση.
Φοβάται μὴν τοῦ φύγει καὶ τὴ χάσει.*

B. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΤΗΣ

Τεχνοκριτικοὶ Στοχασμοὶ

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΣΜΟΣ

(Ἄπ' ἀφορμὴ τοῦ διηγ. «Χαφιές» τοῦ κ. Α. Παπαδήμα)

Συγγέουμε δύο πράματα : τὴ λογοτεχνικὴ παραγωγὴ καὶ τὴ δημοσιογραφικὴ ἀπισχόληση. Καὶ νομίζουμε οἱ πολλοί, πὼς ὅποιος καταγίνεται κάπως εὐδόκιμα μὲ τὴ δευτέρη μπορεῖ νὰ διαπρέψη εὐκόλα καὶ στὴν πρώτη. Γι' αὐτὸ καὶ μεταπηδοῦμε χωρὶς δισταγμοὺς ἀπ' τὴ μιὰ στὴν ἄλλη. Καὶ φανταζόμαστε ἀφελέστατα πὼς βρύνουν ἕξις κ' εἶναι τὸ ἴδιο περίπου πράμα ἓνα ποίημα λ. χ. κ' ἓνα πολιτικὸν ἄρθρον ἢ ἓνα διήγημα κ' ἓνα χρονογράφημα.

Μὰ μπορεῖ εὐκόλα νὰ κατανοηθῆ, πὼς ὅταν ὁ δημοσιογραφισμὸς, ξεπερνώντας τὰ καθωρισμένα σύνορά του, μεταπηδᾷ καὶ κάνει λημέρι στὴν περιοχὴ τῆς Λογοτεχνίας, τότε αὐτὴ δὲ μπορεῖ παρὰ νὰ χάσῃ τὰ κυριώτερα καὶ καλύτερα χαρακτηριστικά της, νὰ κατακυλῆσῃ σὲ κατώτερο ἐπίπεδο, νὰ ἐκφυλισθῆ, νὰ ἐξευτελισθῆ.

Κι' ὁ λόγος εἶναι ἀπλούστατος. Ἡ δημοσιογραφικὴ ἀπισχόληση ἀπαιτώντας καθημερινὴ καταναγκαστικὴ παραγωγὴ καὶ κυνηγώντας, ὅπως ἔχει χρέος, κάθε φορὰ τὸ νέο, τὸ ἐντυπωσιακόν, τὸ ἐπίκαιρον, τὸ ἀποκαλυπτικόν, παίρνει κατ' ἀνάγκην τὸν γοργόν, ὕφους ἀτημέλητο καὶ μορφῆ φραστικὴ τὴν τυχοῦσα. Ἄδιαφορεῖ γιὰ στενὴν ἀλληλουχίαν ἰδεῶν ἢ γιὰ συνκόλουθο καὶ πυκνὸ λογικὸν εἰρημό. Δὲν τῆς μέλλει γιὰ κα-

μιὰν καλολογικὴν ἀπαίτηση μήτε τῆς χρειάζεται πρωτοτυπία στὴ διατύπωση ἐκείνων πού ἔχει νὰ πῆ. Ἐπιδιώκει νὰ προσελκύσῃ τὴν προσοχὴ τοῦ ἀναγνώστη μὲ τὰ καινούρια ἢ κ' ἐνδιαφέροντα γεγονότα τῆς ἡμέρας, τίποτε παραπάνω. Γι' αὐτὸ καὶ δὲ διστάζει νὰ προχειρογραφῆ συχνότατα καὶ νὰ μεταχειρίζεται ὅλες τὶς κοινοτοπίες κ' ὅλες τὶς ρουτινιέρικα στερεότυπες ἐκφράσεις, πού καθεμέρα τὶς σερβίρει μὲ τὶς ἐφημερίδες στὸ κοινόν.

Ἡ λογοτεχνικὴ ὁμῶς ἀπισχόληση εἶναι κάτι πολὺ διαφορετικόν. Αὐτὴ δὲν ἐπιβάλλεται προκαλεῖται ἀπὸ ἐσωτερικὴ διάθεση καὶ γι' αὐτὸ ἔχει τὶς δικῆς τῆς στιγμῆς. Ἡ ἔμνευση γενώντας τὸ συγκινημένον στοχασμὸν κινεῖ ἐρεθιστικὰ τὸν καλλιτέχνη πρὸς δημιουργικὴ παραγωγὴ. Μετὰ τὴ συναισθηματικὴν αὐτὴ διέγερση ἐπακολουθεῖ ἡ κατάλληλη λεχτικὴ καὶ φραστικὴ διατύπωση, ἀνάλογη πάντα πρὸς τὸ περιεχόμενον, τὴν ἔχτασή του, τὴν ἰδιαίτη φύσιν του καὶ σύμφωνα μὲ τὴν τεχνικὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν διάταξιν, πού ἔχει σχεδιασθῆ ἀπὸ τὸν καλλιτέχνη κατὰ τὴ στιγμὴ τῆς ἐμπνεύσεως. Τελευταῖα ἔρχεται ἡ καλλιτεχνικὴ ἐπεξεργασία, ἡ ἀποτελεστικὴ ἢ ἀρτιοποίησις τοῦ ἔργου, δηλ. ἡ ἀρμονικὴ σύζευξις οὐσίας καὶ μορφῆς κατὰ τέτιον τρόπον, πού ὁ ἀναγνώστης νὰ πεισθῆ πὼς τὸ θέμα αὐτὸ ἔτσι μονάχα κ' ὄχι ἄλλωτῶτα μποροῦσε νὰ διατυπωθῆ καλύτερα καὶ γανιώσει μέσα του τὰ ἴδια περίπου συναισθηματικὰ κινήματα, πού ὁ καλλιτέχνης ἐνίωσε τὴ στιγμὴ τῆς σύλληψης.

Ὅταν στὴν ἀπισχόληση-μυσταγωγίαν αὐτὴ βίβλη τὴν οὐρά του σὰν τὸ διαβολὸν ὁ δημοσιογραφισμὸς μὲ τὴν ἰδιάζουσαν νευρικὴν προχειρότητα πού ἔχει νὰ διατυπώσῃ κάθε φορὰ ὅτι θέλει νὰ πῆ, μὲ τὴν ἀμέλειαν στὴν ἀκριβολογίαν, καθὼς καὶ στὴν συμμετρίαν, στὴν πλαστικότητά, στὴν ρυθμικότητά ἢ μουσικότητά τοῦ λόγου, τότε ἡ Πόησις, ἡ ὑπερτάτη τῶν Τεχνῶν, εἶτε περὶ εἶτ' ἐμμετροῦ εἶναι τὸ φανέρωμά της (ὁ διηγηματογράφος ὡς δημιουργὸς δὲν εἶναι κ' αὐτὸς ποιητής ;) καταπῆ λογοποιία τελείως ἀνούσια, «χαλκὸς ἡχῶν καὶ κύμβαλον ἀλαλάζον».

Φυσικὴ συνέπεια τῶν ἀνωτέρω εἶναι ἀναντίρρητα τὸ γεγονός ὅτι ὁ καλλιτέχνης τοῦ λόγου, πού καταγίνεται μὲ τὴ δημοσιογραφίαν, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ βλαφθῆ σημαντικὰ ἀπὸ τὴν ἐπίδρασίν της. Συνειθίζοντας, ὅταν δημοσιογραφῆ, νὰ γράφῃ «ἐκὼν-ἄκων», γιὰ ὅτι τύχει, γιὰ τὰ πῶς κοινὰ κ' ἀσήμιντα πολλὰς φορὰς γεγονότα, τοῦ καθημερινοῦ βίου καὶ μὲ τρόπον βιαστικόν, πρόχειρον, ἀφρόντιστον, ποτὲ ρητορικὰ ἢ χτυπητὰ ποτὲ κοινόλογον ἢ χυδαλιότροπον, δὲ μπορεῖ παρὰ ν' ἀποχτήσῃ κάποιον ἐθισμὸν κακόν, πού στίς ὡραίας ὥρας τῆς δημιουργικῆς παραγωγῆς θὰ τὸν ἀνιώνει σὰν μιὰν πίεσιν ἀποπνευματικὴν καὶ πού μ' ὅλες τὶς προσπάθειάς του δὲ θὰ μπορῆ νὰ τὸν ἀπαλλογῆ δλοκληρωτικὰ. Κ' ἔτσι τὰ λογοτεχνικά του ἔργα θὰ μυρίζουν δημοσιογραφισμὸν κ' ἀδύνατον νὰ κλείνουν αὐτὰ εἴτε πρωτοτυπία ξεχωριστή, εἴτε φραστικὴ δροσεράδα ἀσυνείθιστη, εἴτε τύπους εὐρωστικῆς λογοτεχνίας πρωτοφανέρωτους.

Τὴν ἐποχὴν, πού ὁ δημοσιογραφισμὸς (εὐκόλον μέσον γιὰ νάκουσθῆ κανεὶς γρήγορα καὶ νάποχτήσῃ κάπια φήμη—φεῦ! ἐφήμερη—στὸ κοινόν μας, πού μόνον ἐφημερίδα διαβάζει) ἔπεσε σὰ σίφουνας στοὺς λογοτεχνικοὺς μας κύκλους καὶ μᾶς τοὺς τάραιξε, ὑπάρχουν καὶ νέοι εὐσυνείδητοι λογοτέχνες πού, μικρὰ ἀπὸ τυμπανοκρουσίες ἐφημερίδων, ἀποτραβηγμένοι στὴν ἀθύρθη μοναξιά τους καταγίνονται νὰ ἐξωτερικέψουν σζμνὰ καὶ φροντισμένα, ὅτι καλλιτεχνικὸν σκιρτᾷ μέσα τους καὶ νὰ προσθέσουν στὴ σοβαρὴ νεοελλ. λογοτεχνία μας μερικὰ ἔργα ἀξία κάποιου λόγου.

Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς εἶναι καὶ ὁ νέος διηγηματογράφος κ. Α. Παπιδήμης, πού μᾶς χάρισε τελευταῖα τὸ «Χαφιές» ἐνὶ διήγημά του κίπος μικρόν, πού νομίζω πὼς

σύντομο μυθιστόρημα μπορεί καλύτερα να νοματισθῆ. Για τὰ προηγούμενα ἔργα του παραλείποντας τώρα νὰ μιλήσω, θάρκεσθῶ στὸ Χαφιέ». Ἡ ὑπόθεσή του εἶναι παρμένη ἀπ' τὴ ζωὴ μας. Ὁ Χαφιές εἶναι κοινωνικός τύπος, πού κατὰ τὴν τελευταία γεμάτη περιπέτειες δεκαετία βρῆκε πρόσφορη ἀτμόσφαιρα στὸν τόπο μας νὰ διαμορφωθῆ. Εἶν' ἕνας νέος, πού σγαίνεται τὴ δουλιὰ, πού περιμένει νὰ συντηρηθῆ ἀπὸ τὴν ἐργασία τῆς ξενοδουλεύτρας μάνας του καὶ πού φτάνει στὴ χτηνοδιά νὰ δέρῃ τὴ μάνα του, γιὰ νὰ τῆς πλήρῃ καὶ τὴν τελευταία δεκάρα τῆς. Βλέποντας πὼς αὐτὸ δὲ μπορούσε νὰ ἐξακολουθήσῃ «ἐπ' ἀπειρον», ἔρχεται στὴν Ἀθήνα καὶ γυρεύει νὰ βρῆ δουλιὰ κάπου μέσφ τοῦ συμπατριώτη του Πέτρου, φοιτητῆ τῆς Νομικῆς καὶ προέδρου ἑνὸς συλλόγου, πού γλήγορα μεταβλήθηκε σέπολιτικὴ ὀργάνωση, με διακλαδώσεις στὶς ἐπιχειρήσεις μὲ πρόγραμμα τὴν ἀπολύτρωση τῶν ὁμοϊδεατῶν τους ἀπὸ τὸ τυραννικὸ χέρι τῆς ἐπίσημης ἐξουσίας, «πού τοὺς ἐμπόδιζε τὸν ἐλεύθερο ἀνασασμό». Ὁ Πέτρος τὸν ἔβαλε γκαρσόνι στὸ καφενεῖο, πού σύγγαζαν τὰ μέλη τῆς ὀργάνωσης. Μὰ ὁ Σταμάτης, ἔτσι λεγόταν ὁ ἀκαμάτης νέος, φρονώντας ἀφενὸς τὸν Πέτρο γιὰ τὴν ἀξία του καὶ τὴ λατρεία πού τοῦ εἶχαν οἱ συνιδεάτες του νέοι, καὶ μισώντας ἀφετέρου τὴν ἐργασία, γλήγορα γνωρίστηκε μὲ κάπιο ἄλλον χαφιέ, πού παρακολούθησε τοὺς ζωηροὺς νέους, κ' εὐτὺς δέχτηκε νὰ γίνῃ χαφιές καὶ νὰ συνεχίσῃ τὴν κατασκοπεία, ἀφοῦ δήλωσε προκαταβολικὰ ὅτι σχετικὸ γνώριζε γιὰ τὴν ὀργάνωση. Ἡ ἀστυνομία κάλεσε τὸν Πέτρο καὶ τὸν ἀπειλήσε, πὼς θάπαντήσῃ τὴ «λόγγη τῆς», ἂν ἐξακολουθῇ τὴ δράση του καὶ τοῦ δήλωσε, πὼς θὰ τὸν ἔχη ὑπὸ ἐπιτήρηση. Ὁ Πέτρος δέκαταποῦται. Μιά βραδιὰν ὅμως, στὸ δωμάτιό του, ἐνφ συζητεῖ μὲ ἕνα συναγωνιστῆ του γιὰ τὴν πρώτη κρούση πού ἐτοίμαζαν καὶ πού εἶταν βέβαιοι ὅτι, χάρις στὸ θάρρος καὶ τὴν προφύλαξή τους, θὰ προσήμινε τὴν τελικὴ νίκη, ὁ Πέτρος ἀπὸ κάποιον θόρυβο πίσω ἀπὸ ἕνα ξέθωρο βελουδένιο παραπέτασμα, ἀνακαλύπτει τὴν «πρόστυχη, τὴν ὑπουλη μορφή» τοῦ Σταμάτη. πού τοῦ εἶχε ἐπιτρέψει ἀπὸ φόβο ἢ σπιτονοικοκυρὰ νὰ κρυφτῆ ἐκεῖ καὶ νὰ ὀτακουστήσῃ. Ἐξαλλοὺ ὀρμῆ καὶ πνίγει τὸ «χαφιέ».

Τὸ μυθιστορηματικὰ αὐτὸ μπορούσε νὰ πύρῃ μεγαλύτερη ἔκταση. Μὰ ὁ συγγραφέας του προτίμησε μιὰ συντομία στὴν ἔκθεσή του καὶ μιὰ λιτότητα στὴ φράση του, πού χαρίζουν στὴ διήγησή του κάτι τὸ εὐκίνητο καὶ πού προκαλοῦν ζωηρότερο τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστη. Συγχρονισμένος, ὁ κ. Παπαδήμας ἔνωσε πὼς στὴν ἐποχὴ μας, τὴ νευρικὴ καὶ ἀψίκορη, ὅπως δὲ διαβάζονται πιά ποιήματα μὲ πολλὰς χιλιάδες ἢ κ' ἑκατοντάδες στίχους ἔτσι μόνον «ἀπόσιτα» καὶ ρωμάντσια, πού οἱ τόμοι τους πιάνουν τὸ μισὸ ῥάφι μιᾶς βιβλιοθήκης. (Ἄλλωστε γιατί καὶ στὴν Τέχνη νὰ μὴ θεωρηθῆ ἀπαραίτητα ἐφικμοστὸ τῶν καλλιῶν «τὸ ὄκ ἐν τῷ πολλῷ τὸ εὖ ;»).

Ἡ λιτότης ὅμως αὐτὴ οὔτε τὴν ἐνάργεια τοῦ λόγου ἀδίκησε, οὔτε τὴν ἀδρὰ διαγραφὴ τῶν χαρακτήρων ἐμείωσε, οὔτε τὸ ψυχολογικὸ κίνητρο κάθε στοχασμοῦ καὶ κάθε πράξης τῶν προσώπων πού συνιστοῦμε μᾶς ἀπόκομψε, οὔτε τίς εἰκόνες καὶ περιγραφὰς τῆς γύρω φύσης καὶ τοῦ κοινωνικοῦ περιβάλλοντος, μὲ λίγες μὰ ζωηρὰς πινελιὰς, νὰ χρωματίζῃ πινάκισε. Κι' αὐτὸ δὲν εἶναι μικρὸ.

Ἡ κριτικὴ ἰδεολογικὴ γραμμὴ, πού διωπνέει τὸ «Χαφιέ» εἶναι βιβλιὰ ἀνθρωπιστικὴ. Μαζὶ μὲ τὸ συγγραφέα σγαίνεται καὶ ὁ ἀναγνώστης τὸν ψευτοϊστοκράτη Τὼλη, πού περιφρονώντας τὸ λαὸ, τὸν ἱκανὸ μὲ τὴ ρωμαλέα ψυχικότητα καὶ τὴν τραγικὴ ζωὴ του νὰ ἐμπνεύσῃ σὲ κάθε γνήσιο καλλιτέχνη σπικραριστὰ καὶ συναρπαστικὰ ἔργα, νιώθει τὸ φτωχολαζονικὸ συναίσθημα τοῦ Ὁρατίου, ὅταν ἔγραφε τὸ «Odi profanum vulgus et arceo».

ΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

Μηνιαίο Λογοτεχνικό Περιοδικό

ΣΥΝΔΡΟΜΗ: Ἐτησίαι δρχ. 30.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

- ΠΕΤΡΟΣ ΚΑΙ ΛΟΥΚΗ** Ρ. Ρολάν Ἐκδοση Οἴκου «Λογοτεχνία».
- Ο ΜΙΝΩΤΑΥΡΟΣ** κι ἄλλα διηγήματα Γρ. Ξενοπούλου. Ἐκδοση Ν. Ζωῆς Ἀλεξάνδρεια.
- ΔΕΚΑΗΜΕΡΟ** Βοκακίου Τόμος Β' Ἐκδοση «Χαραυγῆς»
- ΜΙΑ ΑΠΙΣΤΕΥΤΗ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ** Φ. Ντοστογιέβσκη. Ἐκδοση «Χαραυγῆς».
- ΟΙ ΕΦΤΑ ΚΡΕΜΑΣΜΕΝΟΙ** Λ. Ἀντρέγιεφ. Ἐκδοση «Χαραυγῆς»
- ΖΩΗ, ΑΗΤΟΣ ΚΑΙ ΕΡΩΤΑΣ** Ν. Βασάνη.
- ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ** Αἰσχύλου. Ἐκδοση Ζηκάκη.
- ΠΕΡΣΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ** Μοντεσκιέ. Ἐκδοση «Ἀγκύρας».
- Ο ΣΟΛΩΜΟΣ ΧΩΡΙΣ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ.** Μελέτη Κ. Βάρναλη. Ἐκδοση «Στοχαστή».
- ΤΟ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ ΜΟΥ** Λαμαρτίνου. Ἐκδοση «Ἀγκύρας».
- Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΚΑΤΑΔΙΚΟΥ** Β. Ούγκώ. Ἐκδοση «Ἀγκύρας».
- ΟΡΘΟΣ** Ποιητικὴ Συλλογὴ Γιάννη Μελά.
- Η ΛΥΓΓΕΡΗ** Α. Καρκαβίτσα. Ἐκδοση Ι. Κολλάρου.

Προσέχως κυκλοφοροῦν

ΟΙ ΔΙΑΛΕΧΤΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Διηγήματα

Γρ. Ξενοπούλου, Αἰμιλίε Δίφνη, Στ. Δίφνη, Ν. Λιπ. Θιώτη,
Κ. Φωτάκη, Ἰσαντροῦ Ἄρι, Κ. Φιλτάτς, Α. Π. Π. Δήμι κλπ.

Τυπώνονται:

- ΙΣΑΝΤΡΟΥ ἌΡΙ,** Τὸ δράμα τῆς κοκαίνης. Δράμι.
- Κ. ΦΩΤΑΚΕ** Διηγήματα.
- Α. ΠΑΠΑΪΩΜΑ.** Ἐξωή τῆς ἀνησυχίας. Ρωμίνζο.

Τυπώθηκε στὸ Τυπογραφεῖο τῆ «ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ», Γαμβέττα 14α.
